

MODRÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V RÁMCI ZELENÉ DOHODY PRO EVROPU

NOVÁ STRATEGICKÁ VIZE PRO UDRŽITELNOU AKVAKULTURNÍ PRODUKCI A SPOTŘEBU JEJÍCH PRODUKTŮ V EVROPSKÉ UNII

PROČ JE PRO VÁS AKVAKULTURA DŮLEŽITÁ?

Věděli jste, že více než polovina světových ryb a jiných potravin z vodních organismů pro lidskou spotřebu pochází z akvakultury? Ve skutečnosti je chov ryb a měkkýšů (akvakultura) v posledních desetiletích nejrychleji rostoucím odvětvím v oblasti potravinářské výroby na světě. Očekává se, že tento růst se bude i nadále zvyšovat.

Jaké jsou přínosy akvakultury?

Pokud je akvakultura prováděna udržitelným způsobem, může pomoci vyřešit některé z nejnaléhavějších problémů, kterým v současnosti čelíme.

- Rostoucí světové populaci dodává výživné a rozmanité potraviny.
- Snižuje potřebu lovit více volně žijících ryb, aby se uspokojila rostoucí poptávka po rybách, a tím přispívá k zachování rybích populací.
- Poskytuje potravu, která je čerstvá a lokální.
- Produkuje potraviny a krmiva s menším dopadem na klima a životní prostředí než jiné druhy zemědělství.
- Vytváří tolik potřebná pracovní místa v pobřežních a venkovských komunitách, včetně těch nejvzdálenějších.
- Některé druhy akvakultury přispívají k zachování ekosystémů a biologické rozmanitosti.

Ryby, měkkýši a řasy jsou kvalitním zdrojem bílkovin a také poskytují řadu dalších živin, včetně mikroživin, jako jsou vitaminy D a B, selen, jód, zinek, železo a draslík. Zejména omega-3 mastné kyseliny s dlouhým řetězcem, které se v nich nacházejí, mají důležité blahodárné účinky na lidské zdraví a mohou napomoci předcházet nemocem.

© Győző Fent

AKVAKULTURA V EVROPSKÉ UNII

Navzdory svým přínosům nerostla akvakulturní produkce a spotřeba jejích produktů v Evropské unii (EU) stejným tempem jako v jiných částech světa. V roce 2018 pocházelo z celkové spotřeby ryb a mořských plodů průměrného občana EU pouze 25 % z akvakultury. Produkce akvakultury v EU pokrývala pouze 10 % spotřeby mořských plodů v EU a představovala méně než 2 % světové produkce.

Téměř 70 % produkce akvakultury v EU se soustřeďuje ve čtyřech členských státech (Španělsko, Francie, Itálie a Řecko). Co se týče objemu produkce akvakultury podle kategorie druhů, více než polovinu tvoří měkkýši, zatímco mořské ryby a sladkovodní ryby představují přibližně 20 % celkového objemu. Převážná většina produkce v EU se týká slávek, pstruhů, mořanů, ústřic, mořčáků, kaprů a mlžů.

To znamená, že stále existuje velký potenciál pro další růst a diverzifikaci producentů zemí a chovaných druhů. Akvakultura může spotřebitelům v EU poskytnout ještě rozmanitější zdravé a udržitelné produkty, včetně těch, které jsou ve větší míře konzumovány v jiných regionech světa, například řasy nebo bezobratlí, jako jsou ježovky.

© Ministry of Regional Development/Antonín Kapraň, 2018

Odhaduje se, že v EU v odvětví akvakultury působí 15 000 podniků, z nichž velkou většinu tvoří mikropodniky zaměstnávající méně než 10 osob. Celkový počet osob zaměstnaných v akvakultuře se blíží k 70 000 (údaje z roku 2018). Tyto mikropodniky jsou obvykle rodinného typu a používají poměrně rozsáhlé výrobní metody a systémy.

EU je ve velké míře závislá na dovážených potravinách z vodních organismů. EU dováží více než 70 % z celkové spotřeby ryb a mořských plodů. Je proto důležité podporovat další růst a diverzifikaci akvakulturní produkce v EU takovým způsobem, jenž zachová životní prostředí a zajistí více pracovních míst a hospodářský rozvoj v pobřežních a venkovských oblastech.

JAK SE AKVAKULTURA V EU ROZVÍJÍ?

© JUAN CARLOS MUNOZ via Adobe Stock

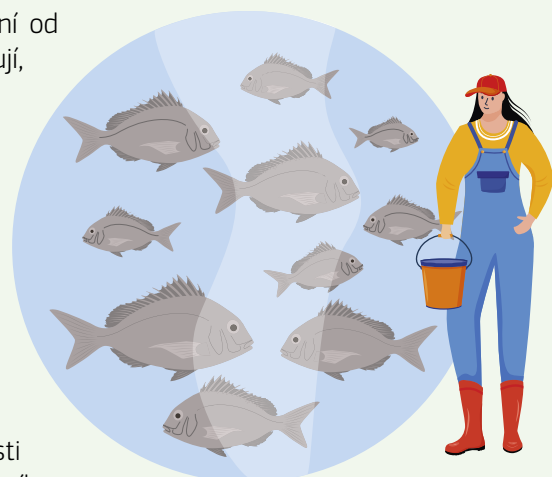
Již v roce 2013 si EU a její členské státy stanovily za cíl rozvíjet akvakulturu v Evropské unii způsobem, který zajistí její hospodářskou, sociální a environmentální udržitelnost. Akvakultura je složitá činnost, která zahrnuje mnoho prvků, jako je využívání prostoru a vody, péče o zdraví a dobré životní podmínky chovaných zvířat, zajištění bezpečnosti produktů používaných během chovu (například krmiva nebo veterinární léčba) pro životní prostředí a lidské zdraví. Na tyto otázky se vztahuje rozsáhlý soubor právních předpisů EU, které musí producenti v odvětví akvakultury dodržovat. Kromě toho zvláštní právní předpisy pro ekologickou produkci podporují, prostřednictvím certifikace a označování, akvakulturu, jež splňuje přísnější požadavky na produkci s ohledem na dopad na životní prostředí, dobré životní podmínky zvířat i omezené a regulované používání vstupů.

© Hellenic Aquaculture Producers Organization (HAPO)

JAKÁ PRAVIDLA MUSÍ PRODUCENTI AKVAKULTURY V EU DODRŽOVAT, NEŽ SE JEJICH PRODUKTY DOSTANOU NA VÁŠ TALÍŘ?

- ✓ Před zahájením činnosti musí producenti akvakultury získat povolení od příslušných vnitrostátních orgánů. Orgány v rámci posouzení zkontrolují, zda je navrhované místo vhodné, a pečlivě ověří možný dopad zařízení na životní prostředí. Schválená zařízení musí i nadále sledovat dopad na životní prostředí.
- ✓ V zájmu ochrany zdraví spotřebitelů musí chovatelé v oblasti akvakultury dodržovat přísná pravidla týkající se hygieny potravin a zdraví zvířat. Mohou používat pouze povolená a kontrolovaná krmiva.
- ✓ Za účelem ochrany životního prostředí mohou výrobci používat pouze povolená krmiva, povolené čisticí prostředky a léčivé přípravky.
- ✓ Před použitím mořské nebo sladké vody potřebují producenti v oblasti akvakultury pro zařízení povolení. V případě, že se voda vrací do životního prostředí, musí splňovat stejný stav.
- ✓ Kromě toho mají chovatelé v oblasti akvakultury povinnosti týkající se zdraví zvířat. Jejich zařízení musí být registrována nebo schválena hygienickými orgány, které se zabývají zdravím zvířat, a chovatel i tyto orgány mají povinnost provádět dozor nad možnými nákazami. Chovatelé mají rovněž povinnost uchovávat záznamy, včetně záznamů o tom, kolik zvířat do zařízení vstupuje, kolik je opouští a kolik jich uhyne. Musí rovněž zaznamenávat opatření přijatá za účelem prevence a řízení jakéhokoli rizika nákazy.
- ✓ Chovatelé musí také zajistit humánní zacházení s chovanými zvířaty během celého jejich produkčního cyklu a během porážky a přepravy.
- ✓ Veterinární léčivé přípravky se smí používat pouze na předpis veterinárního lékaře a povoleny jsou pouze schválené veterinární léčivé přípravky při dodržení předepsaných ochranných lhůt a limitů reziduí. Chovatelé musí zaznamenávat všechny veterinární léčivé přípravky, které používají, a uchovávat kopie předpisů.

Hlavní odpovědnost za uplatňování těchto pravidel a řízení činností v oblasti akvakultury nesou veřejné orgány v různých členských státech EU. Odborníci z členských států a Evropská komise rovněž spolupracují, a to za přispění odvětví akvakultury a dalších zúčastněných stran, jako jsou nevládní organizace. Společně zajišťují, aby akvakultura mohla růst způsobem, který přináší výhody producentům, komunitám i spotřebitelům a zároveň chrání přírodní prostředí, na němž je závislá. Tato spolupráce je založena na strategických zásadách Evropské komise a vnitrostátních strategických plánech pro toto odvětví.

Zelená dohoda pro Evropu představuje novou agendu růstu EU. Jejím cílem je stimulovat hospodářství, vytvářet pracovní místa a zároveň urychlit ekologickou transformaci. V této souvislosti je důležitější než kdykoli v minulosti zajistit, aby akvakultura v EU rostla způsobem, který rovněž přispívá k důležitým cílům, jako je snížení emisí uhlíku, přechod k udržitelnějším potravinovým systémům, zvrácení úbytku biologické rozmanitosti, snížení znečištění a vytváření pracovních míst v pobřežních a venkovských komunitách.

Proto Evropská komise přijala v roce 2021 nové strategické zásady pro rozvoj tohoto odvětví v EU. Zásady připravují půdu pro ještě konkurenceschopnější a odolnější akvakulturu v EU, aby se do roku 2030 stala celosvětovým vzorem udržitelnosti. Do přípravy těchto zásad Komise zapojila členské státy EU,

odvětví akvakultury a další zúčastněné skupiny a občany.

Strategické zásady se týkají všech záležitostí, které jsou pro udržitelný rozvoj akvakultury v EU důležité, a poskytují konkrétní doporučení Komisi, členským státům, producentům v oblasti akvakultury a dalším příslušným subjektům, například nevládním organizacím. Tato doporučení zahrnují vypracování pokynů a osvědčených postupů pro různé aspekty činností v oblasti akvakultury.

Dosažení cílů strategických zásad **závisí na nás všech**: na orgánech EU a členských států, na producentech v odvětví akvakultury, nevládních organizacích, investorech, zpracovatelích, maloobchodnících a spotřebitelích.

© BIM

MEZI OTÁZKY, JIMIŽ SE NOVÉ ZÁSADY ZABÝVAJÍ, PATŘÍ:

- ✓ usnadnění přístupu k prostoru a vodě, aby odvětví akvakultury v EU mohlo dále růst,
- ✓ snížení zbytečné administrativní zátěže při povolování nových zařízení akvakultury,
- ✓ další omezení dopadu akvakultury a také podpora druhů akvakultury, které jsou pro životní prostředí a klima nejpřínosnější,
- ✓ zlepšení opatření týkajících se zdraví a dobrých životních podmínek zvířat,
- ✓ zajištění toho, aby se akvakultura přizpůsobila změně klimatu a přispívala ke zmírňování dopadů změny klimatu,
- ✓ poskytování většího množství lepších informací o akvakultuře v EU spotřebitelům a občanům,
- ✓ podpora výzkumu a inovací a rozvoj příslušných dovedností,
- ✓ podpora diverzifikace produkce s cílem zvýšit nabídku produktů akvakultury, zejména nových slibných druhů v EU, jako jsou řasy nebo mořští bezobratlí (včetně měkkýšů nebo jiných bezobratlých, k nimž patří ježovky nebo sumýši).

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2022 © Evropská unie, 2022

Opakované použití je povoleno za předpokladu, že je řádně uveden zdroj a jakékoli změny jsou označeny (licence Creative Commons Attribution 4.0 International). K veškerému použití nebo reprodukci prvků, které nejsou ve vlastnictví Evropské unie, může být nutné získat svolení přímo od příslušných držitelů práv.